

Dominika Bernáthová

Španělská a česká frazeologie a idiomatika s přihlédnutím k publicistickým textům

(posudek vedoucího diplomové práce)

Předkládaná diplomová práce je věnována materiálově založenému srovnání vybraných skupin španělských a českých frazémů a jejich užívání v publicistických textech. Hned v úvodu bych chtěl konstatovat, že jsem byl vedoucím práce pouze v samém závěru její přípravy v době, kdy původní vedoucí přestala působit v Ústavu románských studií. Tuto skutečnost konstatuji proto, že pro autorku práce pochopitelně znamenala jistou komplikaci.

Práce má tradiční strukturu. Po krátkém úvodu je nejprve charakterizována frazeologie v českém (1. kapitola) a španělském pojetí (2. kapitola). V dalších kapitolách teoretické části se pak autorka věnuje srovnání české a španělské terminologie a užívání frazémů v publicistice. Jádrem práce je její praktická část, obsahující podrobný komentář jazykového materiálu získaného ze španělských a českých publicistických textů. Závěrečná kapitola zobecňuje nejdůležitější výsledky práce.

Obecně lze říci, že text je připraven opravdu velmi pečlivě a skrývá se v něm velké množství práce. Autorka načetla poměrně velké množství sekundární literatury a z načerpaných poznatků vytvořila zajímavý, logický a věcně správný výklad (výjimkou je v tomto smyslu 4. kapitola o publicistice, kde autorka bohužel opustila způsob výkladu z předchozích kapitol, důsledně oddělující popis španělštiny a popis češtiny, a poněkud nepřehledně míchá oba jazyky dohromady). Obdivuhodná je práce se získaným materiálem: velmi náročné muselo být nejen vyhledání materiálu v textech a jeho zpracování do přístupné grafické podoby, ale též dohledávání obsahových a jiných komentářů k jednotlivým frazémům (autorka pracovala s řadou slovníků a zdrojů; její preciznost a důslednost dokládá i to, že názorem autorit ze sekundární literatury místy dokládá i význam obecně známých českých frazémů, což se v česky psaném textu určeném češtině znalému čtenáři může jevit jako nadbytečné). Zkrátka po stránce konkrétního uskutečňování stanoveného postupu nelze autorce nic podstatného vytknout.

Problém je ale dle mého soudu právě ve stanoveném postupu. Shledávám u něho hned čtyři problematická místa.

- 1) Nejméně podstatným problémem je spojení analýzy frazémů s publicistickým stylem. Jistě, autorka pracuje s publicistickými texty a tuto skutečnost je potřeba zdůraznit, nicméně vzhledem k velikosti korpusu a k použité metodologii je takřka nemožné říci něco podstatného k specifičnosti publicistického stylu. Kapitola o publicistickém stylu navíc působí v kontextu práce poněkud cize a obsahuje kromě faktů i některá neodůvodněná prohlášení.

- 2) Klíčovým problémem práce je metodologie práce s materiálem. Třebaže je shromážděný materiál úctyhodný, jak jsem konstatoval výše, a jednotlivé dílčí komentáře jsou zajímavé, v době počítačových korpusů lze takovýto postup jen stěží obhájit. Jedná se vlastně o jakousi náhodnou sondu – ta může vést k sice zajímavému, ale nahodilému a nesystémovému komentování jednotlivostí, nicméně nikdy nemůže přinést ucelený obraz zkoumaného jevu. Čtenář si tak může odnést řadu dílčích zajímavých poznatků, ale o tématu jako celku si vytvoří jen mlhavou představu.
- 3) S metodologií souvisí i potíže: srovnání španělského a českého materiálu je opět spíše nahodilé. Autorčiny korpusy – španělský a český – vlastně tvoří dva samostatné, nezávislé světy, a přestože se autorka snaží využít slovníkových zdrojů i své jazykové intuice pro jejich propojení, daří se to jen částečně.
- 4) Autorka si je očividně vědoma jisté neuchopitelnosti takto pojaté materiállové analýzy, a proto se pokouší o kvantifikaci – uvádí (i graficky znázorněná) číselná srovnání ekvivalencí španělských a českých frazémů, nicméně jelikož jsou tyto ekvivalence stanovovány podle nejasných kritérií a spíše nahodile, kvantifikace ve světle dnešních metodologických požadavků neobstojí.

Je mi líto, že musím konstatovat existenci těchto nedostatků, protože jinak považuji práci za velmi poctivou a propracovanou. Dle mého soudu došlo zkrátka hned na začátku k nešťastné metodologické volbě, která ovlivnila práci jako celek.

Náměty k obhajobě:

- 1) Může autorka podrobněji vysvětlit klasifikaci frazémů ze s. 20, především pak rozdíl mezi normou a systémem jako kritériem pro dělení frazémů?
- 2) Autorka tímto způsobem získala relativně velký vzorek jazykového materiálu. Neuvažovala o jeho proměně v dílčí španělsko-český frazeologický slovník?
- 3) Drobná poznámka: v překladu citace na s. 22 je španělské *cajón de sastre* autorkou přeloženo jako „křejčího zásuvka“. Je to v práci o frazémech vhodný překlad?

Celkově jsem při hodnocení rozpolcen, protože se domnívám, že chybné metodologické rozhodnutí při koncipování práce zásadním způsobem ovlivnilo její výslednou podobu, což nemůže zcela vyvážit ani nesmírně pečlivá a v detailech přesná a bezchybná autorčina práce se sekundární literaturou a jazykovým materiálem. Práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím stupněm *dobře*.

V Praze dne 24. 1. 2016

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.